

กรมการแพทย์แผนไทยฯจับมือ'หมอดอกเส้น'ภาคเหนือตอนบน รวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาทรงคุณค่าล้านนา ครั้งยิ่งใหญ่

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เตรียมถอดบทเรียนรวบรวมองค์ความรู้ 'ดอกเส้น' ภูมิปัญญา บรรพบุรุษ มหัทศวรรษแห่ง ภูมิปัญญาล้านนา เพื่อการพัฒนากระบวนการ รับรองหมอพื้นบ้านด้านการดอกเส้น

วันที่ 20 ธันวาคม 2560 ที่วัดสิมาราม จังหวัดเชียงใหม่ นายแพทย์เกียรติภูมิ วงศ์รจิต อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กล่าวภายหลังเป็นประธานในพิธีเปิดงานโครงการ พัฒนาการรับรองหมอพื้นบ้านด้านการวด ดอกเส้น ว่าการแพทย์พื้นบ้านล้านนา เป็นระบบ การแพทย์พื้นบ้านของคนไทย ในภาคเหนือตอนบน ที่ยังคงมีการใช้และดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน เชื่อมโยง สัมพันธ์กับวิถีชีวิต จิตวิญญาณ มิได้แยกแยะจาก ธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ แม้ยุคสมัยจะ เปลี่ยนไปเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ แต่ชาวล้านนาส่วนใหญ่ ยังคงยึดถือปฏิบัติและรู้จักที่จะเลือกรับวัฒนธรรม มาประยุกต์ให้เข้ากับวิถีชีวิตของตนได้อย่างสอดคล้อง และเหมาะสม เราจึงเห็นการใช้อย่างเหมาะสมควบคู่ไป กับการใช้ยาแผนปัจจุบัน

การดอกเส้น เป็นภูมิปัญญาการแพทย์ พื้นบ้านล้านนา ซึ่งต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญ คน ภาคเหนือเรียกว่า "หมอเมือง" เป็นการสืบทอด ภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น ก่อนการดอกเส้นรักษา จะ ต้องมีการตรวจร่างกายวินิจฉัยอาการที่คนไข้เป็น ในเบื้องต้นก่อนเริ่มรักษาด้วยการดอกเส้น การนวด ดอกเส้นจะตอกตามเส้นประธานสิบ โดยมีการทา น้ำมันงาหุงกับवानสมุนไพรต่าง ๆ ตามแนวเส้นพร้อม เป่ามนต์เพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการรักษาทั้ง อัมพฤกษ์ อัมพาต กระตุกทับเส้น เส้นเอ็นตึงปวดข้อเข่า

ผู้ที่ทำการดอกเส้นจะตอกไปตามร่อง กล้ามเนื้อและเส้นเอ็นเลาะตามแนวกระดูก ผู้ที่ตอก จะระมัดระวังไม่ให้โดนกระดูกโดยตรง จำเป็นจะ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ การตอกจะ ไปกระตุ้นในจุดที่เป็นปัญหาปวดเมื่อยเนื่องจาก เส้นเอ็นและกล้ามเนื้อ ช่วยให้อาการปวดเมื่อย กล้ามเนื้อดีขึ้น

ความรู้ดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นความรู้และ ประสบการณ์ในตัวหมอเมือง (Tacit knowledge) วิทยาลัยการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ได้ศึกษาและวิจัยองค์ ความรู้ชุดที่ได้ สถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทาง เลือก กระทรวงสาธารณสุข ได้บันทึกความรู้การ ดอกเส้นของหมอดอกเส้น อิศม ลิขิตัน มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้รวบรวมความรู้ หมอพื้นบ้าน 8 จังหวัด ภาคเหนือตอนบน ไร่ 200 คน สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ รวบรวมองค์ความรู้หมอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 80 คน ซึ่งเป็นต้นทุนที่ดีของความร่วมมือ ที่จะ สามารถรับรองหมอพื้นบ้านได้

การดอกเส้นในปัจจุบัน ได้รับความนิยม กันอย่างแพร่หลายทั้ง โรงพยาบาล สถานพยาบาล สภา ร้านนวด หลายแห่ง ใช้การดอกเส้นเป็นหนึ่งใน บริการ ถึงแม้ว่าการดอกเส้นจะเป็นการบำบัดที่ ได้ผลที่ดีเยี่ยม แต่ผู้ไปใช้บริการขอแนะนำให้ เลือกใช้ในสถานบริการที่มีใบอนุญาตในการเปิดให้ บริการจากสาธารณสุขอย่างถูกต้อง

